

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Szöllősi József ügyvéd által képviselt felperes neve felperesnek, a személyesen eljár alperes neve alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2006. november 13. napján meghozott, 19.P.29.311/2004/15. számú ítélete ellen a felperes részéről 16. és 18. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A napilap 2004. június 19-i számában alperessel készült interjút közöltek ... címmel. A felperes a cikkben előadottak miatt fordult bírósághoz. Keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes rá vonatkozó valótlan tényállításokkal, illetve való tények hamis színben való feltüntetésével megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte az alperes további jogsértéstől való eltiltását, elégtételadásra, valamint 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a közöltek megfelelnek a valóságnak, amit igazolni is tud.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetnek kis részben - egy sérelmezett kitétel vonatkozásában - helyt adva megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a ... című

napilapnak adott interjújában, amely a lap 2004. június 19-i számában jelent meg, olyan hamis látszatot keltett, hogy a felperes 1957-ben történt beszervezését követően, még a nyilatkozat időpontjában is az állambiztonsági szerveknek dolgozna, megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, és arra kötelezte, hogy a megállapított jogsértésért magánlevélben fejezze ki sajnálkozását a felperesnek az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül és feljogosította a felperest, hogy a bocsánatkérést nyilvánosságra hozza. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és úgy rendelkezett, hogy a felek a perrel felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet indokolásában szükségesnek tartotta rögzíteni, hogy a bíróság jogalkalmazóként még érintőlegesen sem politizálhat, így nem lehet feladata állást foglalni a besúgói tevékenység folytatásáról, nem lehet feladata az erkölcsi, morális kérdések eldöntése és az alperes történeti tevékenységének részletes megítélése sem. Csak annak vizsgálatára terjedhet ki a bíróság tevékenysége, hogy eldöntse: a per tárgyává tett kitételek valóságtartalmát az alperes tudja-e bizonyítani, vagy nem.

Az elbírálásnál alkalmazott jogszabályok körében hivatkozott az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, a 8. § (1) bekezdésére, az 54. § (1) bekezdésére, az 59. § (1) bekezdésére, a 61. § (1) és (2) bekezdéseire, a Ptk. 75. § (1) bekezdésére, a Ptk. 78. § (1) és (2) bekezdésére, a Legfelsőbb Bíróság általános személyiségi jogi perekben is alkalmazandó PK 12-13-14. számú állásfoglalásaira és a Ptk. 85. § (1) bekezdésére. A bizonyítás szabályai tekintetében utalt a Pp. 164. § (1) bekezdésére, a Pp. 206. § (1) bekezdésére és ismertetette az Alkotmánybíróság szabad véleménynyilvánításhoz való jog megítélésénél is irányadó 30/1992. (V. 26.) AB és 36/1994. (VI. 24.) AB határozatainak indokolását. Az általános szempontok szerint elvégzett konkrét vizsgálatok alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes 1957-es beszervezéséről közöltek miatti kereset nem alapos, mert hivatalos iratokkal nyert igazolást, hogy a felperest ténylegesen beszervezték és ezt a tevékenységet szabadulását követően, 1963-64-ben is folytatta - legalábbis alapos a gyanú arra nézve, hogy - már kényszerítő körülmények hiányában, ugyancsak ... fedőnév alatt, tehát a cikk e körben valótlant nem állított.

Mivel olyan adat nem állt rendelkezésre - és erre bizonyítás sem került előterjesztésre -, hogy 1965-öt követően is látott volna el a felperes ügynöki feladatot, a cikk konkrét megfogalmazásából olyan hamis látszat alakult ki, mintha felperes ügynöki tevékenysége a jelenben is tartana, ez pedig nem tekinthető valósnak. Emiatt az elsőfokú bíróság a jogsértést megállapította.

A felperes ügynöki munkájának tartalmát illetően a meghallgatott tanúk ellentétes nyilatkozatainak feloldásával részletesen az elsőfokú bíróság azért nem foglalkozott, mert arra a hivatalos iratok kellő bizonyítékul szolgáltak. Annak megítélése, hogy a felperes jelentéseinek egy-egy konkrét büntetőügyben milyen jelentőséget tulajdonítottak, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint jelen per kereteit meghaladja, s mivel a felperes jelentéseinek hatásáról közöltek az alperes bizonyította, az ezzel kapcsolatos kereseti kérelmet elutasította.

Nem találta megalapozottnak a bűntények letagadásáról mondott alperesi közlések sérelmezését sem, mert amikor az alperes úgy fogalmazott, hogy a felperes a tevékenységeivel többet ártott, mint használt, a véleményét, értékelését fejezte ki, amely tekintetében nincs helye jogsértés megállapításának, másrészt az tény, hogy a felperest az 1963-as szabadulását követően nem politikai jellegű cselekmény miatt jogerősen elítélték, és arra nem merült fel adat, hogy erről a felperes említést tett volna az alperesnek.

A jogsértés megállapításán túl rendelkezett az objektív jogkövetkezményekről - eltiltás, elégtételadás -, azonban a nem vagyoni kártérítés iránti felperesi igényt elutasította az elsőfokú bíróság arra hivatkozással, hogy a felperes korábbi rendszerben való ügynöki tevékenysége a társadalmi közmegítélés szerint egyértelműen felróható magatartásnak minősül, az emiatt kialakult személyeskedés önmagában nem tekinthető hátrányos jogkövetkezményeknek, tényleges hátrányról pedig a felperes nem tudott beszámolni.

A perköltség viseléséről a részleges pernyertességre tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatását, keresetének teljes mértékben megfelelő határozat hozatalát kérte.

Arra hivatkozott, hogy súlyos kényszer hatására, végszükségben írta alá az együttműködési nyilatkozatot, és a per során bizonyította, hogy azokat a személyeket, akikre őt a politikai rendőrség ráállította, figyelmeztette erre, többen ennek köszönhetően tudtak eltűnni és emiatt kerülhették el az eljárást. Éppen ezért ítélték el ... szabadságvesztésre. Az elsőfokú bíróság indítványa ellenére nem szerezte be az ezt igazoló büntetőeljárási iratokat. Figyelmen kívül hagyta az alperes tanúkat befolyásoló fellépéséről történt felperesi bejelentést, és minden kritika nélkül elfogadta azokat a tényállításokat, amelyeket ő tagadott. Szabadulása után nem működött együtt a politikai rendőrséggel. Tagadásával szemben az alperes nem tudta bizonyítani, hogy része lett volna ... kivégzéséhez, amely ügyben őt még tanúként sem hallgatták ki. Közismert tény, hogy abban az időben politikai perekben meghozott ítéletekben foglalt tényállítások nem feleltek meg a valóságnak, ezért is megmagyarázhatatlan az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy az alperes e körben eleget tudott tenni bizonyítási kötelezettségének. Az alperes is tudott köztörvényi elítéléséről és arról is - hisz ez köztudomású -, hogy ilyen módon igyekeztek a politikai ügyek vádlottait erkölcsileg megbélyegezni. Ennek egyébként az alperes is többször hangot adott.

A jogsértés tárgyi súlya önmagában elegendő arra, hogy a jogsértés teljes mértékben megállapításra kerüljön és emiatt alperes köteles legyen elégtételt adni és kártérítést fizetni, figyelemmel arra is, hogy alperesi ténykedés még az egészségét is károsította.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság még eljárási szabályokat is sértett, amikor a vele szemben testi sértést elkövető, elfogulatlanak nem tekinthető ... tanú vallomásának hitelt adott, sőt tanulmányának becsatolását is megengedte tiltakozása ellenére, és még ítélezése alapjául is elfogadta. Az elsőfokú bíróság alaptalanul jutott arra az álláspontra, hogy az alperes bizonyította tényállításainak valóságát.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A felperes fellebbezése nem alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretein belül bírálhatta felül.

E körben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás eredményeként a tényállást helyesen állapította meg, abból okszerű következtetést vont le, az így meghozott döntése helytálló, azzal a másodfokú bíróság is egyetért, indokaira kiterjedően.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásánál alkalmazandó és irányadó jogszabályokat, állásfoglalásokat, alkotmánybírósági határozatokat pontosan és részletesen ismertette, ezért a másodfokú bíróság csak visszautal azokra.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság a következőket emeli ki.

A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - a feleket terheli [Pp. 3. § (3) bekezdés]. A per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A bizonyítási kötelezettségre vonatkozó szabályokat mindig az adott, konkrét ügygel kapcsolatban kell megítélni. A bizonyítás eszközeiről a Pp. 166. §-a rendelkezik. Ezek között szerepel - különösen - a tanúvallomás, valamint az okirati bizonyítás lehetősége is. Ha a bíróság a fél tényállításainak tanúkkal történő alátámasztása érdekében a fél indítványának megfelelően a tanúbizonyítást elrendeli a Pp. 168. § (1) bekezdése szerint lehetősége van arra is, hogy a tanút meghatározott feljegyzései, iratai, vagy egyéb bizonyítékai tárgyalásra történő elhozatalára hívja fel, sőt bizonyos esetekben ezek bemutatására kötelezheti is [Pp. 174. § (1) bekezdése]. Ebből következően az elsőfokú bíróság nem követett el eljárási szabálysértést azzal, hogy ... tanú magával hozott tanulmányát az eljárás anyagává tette, mert úgy ítélte meg, hogy a bizonyítás körében figyelembe vehető.

A Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a bíróság a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, meggyőződése alapján bírálja el a felmerült tények tükrében. Ezen mérlegelési jogkörében ítéli azt meg, hogy a Pp. 172. § (2) bekezdésén alapuló törvényi figyelmeztetés terhe mellett tett tanúvallomásnak milyen jelentőséget tulajdonít.

A rendelkezésre álló adatok alapján a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem követett el olyan eljárási szabálysértést, ami az ügy érdemi felülbírálatát gátolta volna.

A bizonyítékok értékelése során a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a jogsértőnek ítélt hamis látszat keltésén kívül sérelmezett állítások valóságtartalmát kellő mértékben alátámasztotta, olyan tényeket állított, amit hitelt érdemlően tudott bizonyítani és olyan értékelést adott a felperes magatartásáról, amely - tartalmát tekintve - nem alapozza meg a jogsértés megállapítását.

A bizonyítékok egyértelműen alátámasztották, hogy a felperes 1957-ben a politikai rendőrséggel együttműködési nyilatkozatot írt alá és ... néven jelentett. Ezt maga a felperes sem tette vitássá. Arra is hitelesnek tűnő adat áll rendelkezésre, hogy 1963-at követően is származtak felperestől jelentések (... tanú, ... tanú), sőt az is igazoltnak látszik, hogy a felperes kapcsolatfelvétele a politikai rendőrséggel 1963-ban önkéntes, kényszer nélküli jelentkezésnek minősíthető.

Az nem lehet kétséges, hogy a felperes az általa megfigyelt személyek közül többet erről a tényről tájékoztatott, figyelmeztetett, ez azonban nem zárja ki azt, hogy jelentéseit más személyekkel szemben ne használhatták volna fel. A másodfokú bíróság is hangsúlyozza, hogy ebben a perben nincs jogi lehetőség annak eldöntésére, hogy a felperes ténylegesen milyen tevékenységet folytatott, ezt milyen okból, milyen körülmények hatására tette és a bíróságnak abban a kérdésben nem is szabad állást foglalnia, hogy ezt a mai viszonyok között miként kell megítélni erkölcsi, morális szempontból.

Az valóban köztudomású ténynek tekinthető, hogy az 1956-os forradalmat követő években több politikai jellegű elítélést a hatóságok köztörvényes bűncselekmények miatti eljárással palástoltak, de a perbeli esetben nem az volt a vita tárgya, hogy a felperes által elszenvedett elítélés ténylegesen milyen okból történt, hanem az, hogy volt-e a felperessel szemben köztörvényes bűncselekmény miatti elítélés vagy sem, és erről az alperes tudott-e korábban vagy nem. A büntető iratok beszerzésének ezért nem volt tényleges indoka, mint ahogy a ... ügy esetében sem, mivel az is köztudomású ténynek tekinthető, hogy az adott korszak halálos ítéletei nem csak a nyomozás során, vagy a tárgyaláson előadott és a tanúk által nyíltan felvállalt vallomásokon alapultak. Ennek megítélése azonban szintén nem lehetett a perbeli jogvita tárgya.

A másodfokú bíróság arra mutat rá, hogy a felperes által sérelmezett kitételek megítélése szempontjából az eljárás során olyan bizonyítékok merültek fel, amelyek mérlegelésével az elsőfokú bíróság okszerű következtetéssel jutott arra az álláspontra, hogy az alperes a tőle származó kijelentéseket kellő mértékben alátámasztotta, így a felperes igényérvényesítése nem lehet megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla mindezek alapján egyetértett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és olyan körülmény nem merült fel, amely az elsőfokú ítélet felülmérlegelését, annak megváltoztatását indokolta volna, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezési költségeket a felperes a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles viselni, arról a másodfokú bíróság külön nem rendelkezett, mert a felperes a fellebbezési illetéket lerőtta, az alperesnek pedig igazolt fellebbezési költsége nem merült fel.

2007. július 5.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s. k.
a tanács elnöke

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s. k.
előadó bíró

Dr. Fülöp Györgyi s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő